

УДК 33.025.12:636.39(477)

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-198-203

Ірина Марченко

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ ТВАРИННИЦТВА
В НАПРЯМКУ ВИДІЛЕННЯ КОЗІВНИЦТВА
ТА ІНТЕГРАЦІЇ ЙОГО В АГРАРНЕ ВИРОБНИЦТВО**

Ірина Марченко

**ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ЖИВОТНОВОДСТВА
В НАПРАВЛЕНИИ ВЫДЕЛЕНИЯ КОЗОВОДСТВА
И ЕГО ИНТЕГРАЦИИ В АГРАРНОЕ ПРОИЗВОДСТВО**

Iryna Marchenko

**INNOVATIVE APPROACHES TO REGULATION OF ANIMALS
IN THE DESTINATION OF WINNING AND INTEGRATION
IN AGRICULTURAL PRODUCTION**

Мета статті полягає в обґрунтуванні інноваційних засад підходу до регулювання розвитку тваринництва в контексті виокремлення козівництва як стратегічної галузі. **Методологія** дослідження полягає у використанні методів: економіко-статистичний, системний, абстрактно-логічний. **Наукова новизна** отриманих результатів полягає в удосконаленні регуляторних інструментів розвитку козівництва в розрізі галузевої економічної оцінки функціонування. **Висновки.** Обґрунтовано економічну доцільність інтеграції козівництва в аграрне виробництво.

Ключові слова: регулювання; інструменти; галузь; тваринництво; козівництво; безлактозна молочна продукція; види економічної діяльності.

Рис.: 2. Бібл.: 13.

Цель статьи состоит в обосновании инновационных принципов подхода к регулированию развития животноводства в контексте выделения козоводства как стратегической отрасли. **Методология** исследования заключается в использовании методов: экономико-статистический, системный, абстрактно-логический. **Научная новизна** полученных результатов заключается в совершенствовании регуляторных инструментов развития козоводства в разрезе отраслевой экономической оценки развития. **Выводы.** Обоснованно экономическую целесообразность интеграции козоводства в аграрное производство.

Ключевые слова: регулирование; инструменты; отрасль; животноводство; козоводство; безлактозная молочная продукция; виды экономической деятельности.

Рис.: 2. Библ.: 13.

The purpose of the article is to justify the innovative foundations of an approach to regulating livestock development in the context of highlighting goat farming as a strategic industry. **Methodology** the research is to use methods: economic-statistical, systemic, abstract-logical. **The scientific novelty** the results obtained are to improve the regulatory instruments of goat development in the context of a sectoral economic assessment of development. **Conclusions.** The economic feasibility of integrating goat farming into agricultural production is substantiated. **Conclusions.** regulation; tools; branch; animal husbandry; goat farming; lactose-free dairy products; types of economic activity.

Keywords: regulation, tools; industry; animal husbandry; goat breeding; sheep breeding; competitiveness; lactose-free dairy products; raw materials; types of economic activity.

Fig.: 2. References: 13.

JEL Classification: Q16; Q18

Постановка проблеми. Державне регулювання галузі тваринництва України й зокрема козівництва тісно пов'язане з історичною спадщиною командно-адміністративної економіки, що, з одного боку, забезпечує інституційну пам'ять та здобутки наукової школи, а з іншого – опирається на установлені догми та застарілі для сучасного ведення галузі засади економіко-організаційних методів. До таких можна віднести узагальнений збір статистичної інформації за такими автономними напрямками тваринництва, як козівництво й вівчарство, що, по суті, блокує ефективність регулювання їхнього розвитку. Інноваційні підходи до регулювання розвитку галузі козівництва формуються сьогодні у відповідь на запити глобального ринку індустрії продуктів широкого попиту та потребують системного наукового вивчення і подальшого аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Базові дослідження регулювання галузей аграрного сектору економіки знайшли відображення в працях вітчизняних та закордонних учених: Н. Вдовенко [10], Н. Грищенко [3; 11], І. Даскіран [9], С. Кваша [4], Н. Коробова [12], К. Наконечна [13, І. Новак [6], Л. Шкоропад [7], О. Шпичак [8] та інших науковців.

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Високий попит на продукцію козівництва сформований новими викликами ринку, що викликало системну реакцію регуляторного поля держави у створенні оптимальних умов розвитку тваринництва та козівництва зокрема, з метою реалізації політики продовольчої безпеки. Методична складова державного регулювання розвитку галузі козівництва в цьому контексті ґрунтується на використанні інструменту національної статистики. Водночас коректний збір інформації є доцільним для деталізованих і глибинних економічних досліджень індикаторів сировинних ресурсів з метою формування та розвитку міжгалузевих зв'язків.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є обґрунтування інноваційних підходів регулювання тваринництва в напрямку виділення козівництва для аналізу показників ефективності формування сировинних ресурсів аграрного виробництва на базі узгодження продуктових ланцюгів інтегрованої галузі.

Виклад основного матеріалу. Формування пропозиції безлактозної молочної продукції, виробленої з молока кіз, в Україні перебуває на етапі свого зародження в промисловому секторі та характеризується динамічними темпами росту [5; 7]. Розвиток держави має євроінтеграційний вектор, що стимулює процеси еволюційних змін у соціально-економічному розвитку до появи нових товарів, способів інформаційного обміну, культивує ідеї здорового способу життя та безпечності харчування серед населення. Саме такі виклики ринку стали причиною перерозподілу платоспроможного попиту у сторону популяризації продуктів харчування вироблених в умовах добробуту тварин та у відповідності міжнародним стандартам якості. Регулювання вітчизняного тваринництва на сучасному етапі зміщує акцент нормативного поля до стимуляції виокремлення і розвитку перспективних, інноваційних напрямів з метою підвищення загального рівня прибутковості [1; 2; 8; 12]. Інноваційні підходи до регулювання тваринництва сформовані в умовах переходу на міжнародні стандарти безпечності, якості та простежуваності. За таких умов економічна модель розвитку включає реалізацію державних та іноземних інвестицій з метою створення системних змін галузевого розвитку у функціонуванні інноваційних суб'єктів господарювання на засадах НАССР.

Продукція галузі козівництва, яку прийнято вважати безлактозною за рахунок біохімії засвоєння її організмом людини, сьогодні підпадає під визначення «інноваційної» відповідно до законодавчого поля та створює високий показник попиту населення. При цьому життєвий цикл новизни товарів галузі козівництва має особливу специфіку розвитку внаслідок впливу внутрішніх чинників – біологічних та природних факторів, та зовнішніх – реформування регуляторного поля ведення галузі згідно з Угодою про асоціацію України з ЄС. Перший етап життєвого циклу характеризується виокремленням галузей у тваринництві, товари яких на сьогодні є дефіцитними та характеризуються високим попитом. За нашими дослідженнями такими товарами є безлактозна молочна продукція галузі козівництва. Функціонування козівництва сьогодні без активного втручання державного регулювання розвитку є неможливим, адже ведення промислового козівництва для України є не є традиційним, а нормативне поле формується за рахунок ініціатив суб'єктів господарювання. Життєвий цикл безлактозних молочних продуктів наведено на рис. 1. У галузевому значенні цей показник є важливим для залучення інвестицій та розробки перспективних планів розвитку аграрного виробництва при використанні інноваційних підходів регулювання.

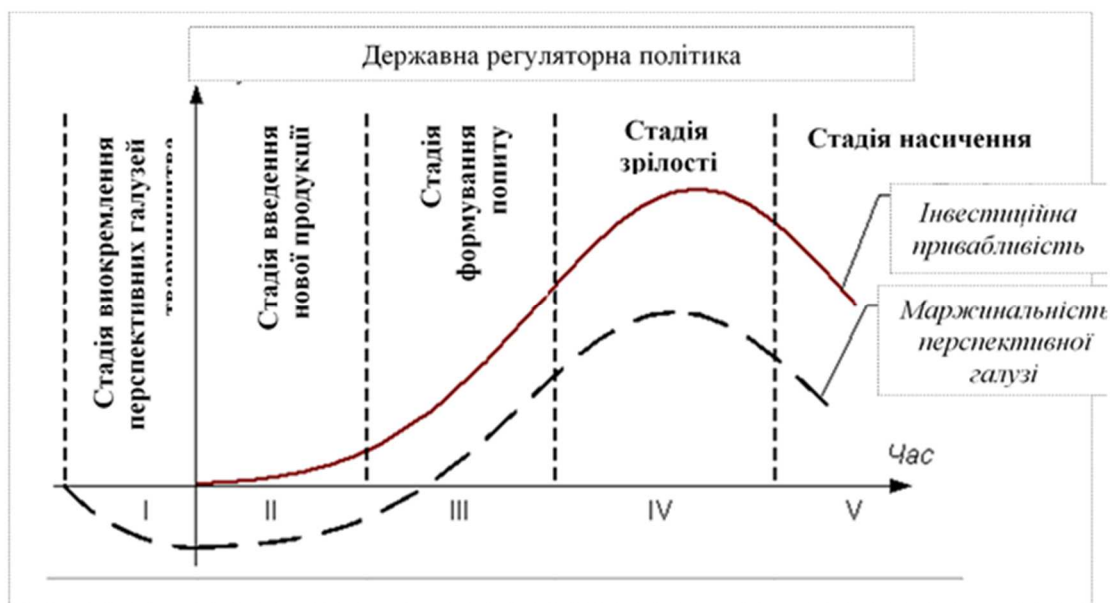

Рис. 1. Життєвий цикл новизни товарів галузі козівництва

Джерело: розроблено автором.

Другий етап життєвого циклу новизни товарів галузі тваринництва характеризується стадією введенням нової продукції на ринок продовольчих товарів. На цьому етапі особливого значення набуває маркетингові дослідження попиту та пропозиції, інформаційна політика виробників та підтримка держави у стимулюванні доброї практики ведення тваринництва, третій етап – формування попиту, четвертий – зрілості товару, на цьому етапі формується інвестиційна привабливість та рівень маржинальності перспективної галузі. Наступним є стадія насичення, при цьому нашими дослідженнями встановлено, що ринок України сьогодні характеризується високою імпортозалежністю і для встановлення торговельного балансу необхідна розробка державної галузевої програми розвитку козівництва з визначеними підходами до його регулювання, адже зміст відносин товаровиробників і держави та спільність їхніх інтересів визначає найважливіші функції держави для економічного розвитку [4; 10; 13].

У процесі дослідження встановлено, що основними підходами державного регулювання галузі тваринництва є нормативна – розробка правових засад з метою прийняття економічних рішень ведення галузі; цільова – визначення цілей розвитку тваринництва у контексті самозабезпечення внутрішнього ринку і виходу на глобальний агропромисловий ринок; стимулююча – реалізація завдань функціонування суб'єктів господарювання у бажаному для суспільства та економіки держави напрямі; координаційна – встановлення логістики між виробниками, переробниками та споживачами продукції тваринництва; коригуюча – пропорційний розподіл економічних ресурсів для створення умов розвитку тваринницьких суб'єктів господарювання; соціальна – гарантія продовольчої безпеки та забезпечення соціальних гарантій громад, на території яких ведеться господарювання для збереження та покращення екологічного стану довкілля; страхова – забезпечення стабільного попиту на продукцію тваринництва в умовах функціонування зони вільної торгівлі та протекція держави для вітчизняних товаровиробників; функція фінансування полягає в забезпеченні наукових програм вивчення основних проблем функціонування галузі та розробки інноваційних технологій ведення високоефективного, ресурсощадного тваринництва [5].

Вказане дозволяє стверджувати, що формування державного регулювання розвитку козівництва та інтеграції його у аграрне виробництво проходить під впливом дефіциту самозабезпечення в безлактозній молочній продукції та високій частці імпортозамі-

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

щення ринку внаслідок низької представленості поголів'я кіз в Україні. Поруч із цим, впровадження інноваційних технологій у розведенні тварин, зокрема використання донорських яйцеклітин у відтворенні кіз дозволяють прогнозувати динамічне нарощування кількості поголів'я, а біологічна цінність отриманого молока та його висока рентабельність забезпечує активний розвиток козівництва як повноцінної підгалузі тваринництва в сучасних умовах розвитку аграрного сектору України (рис. 2).

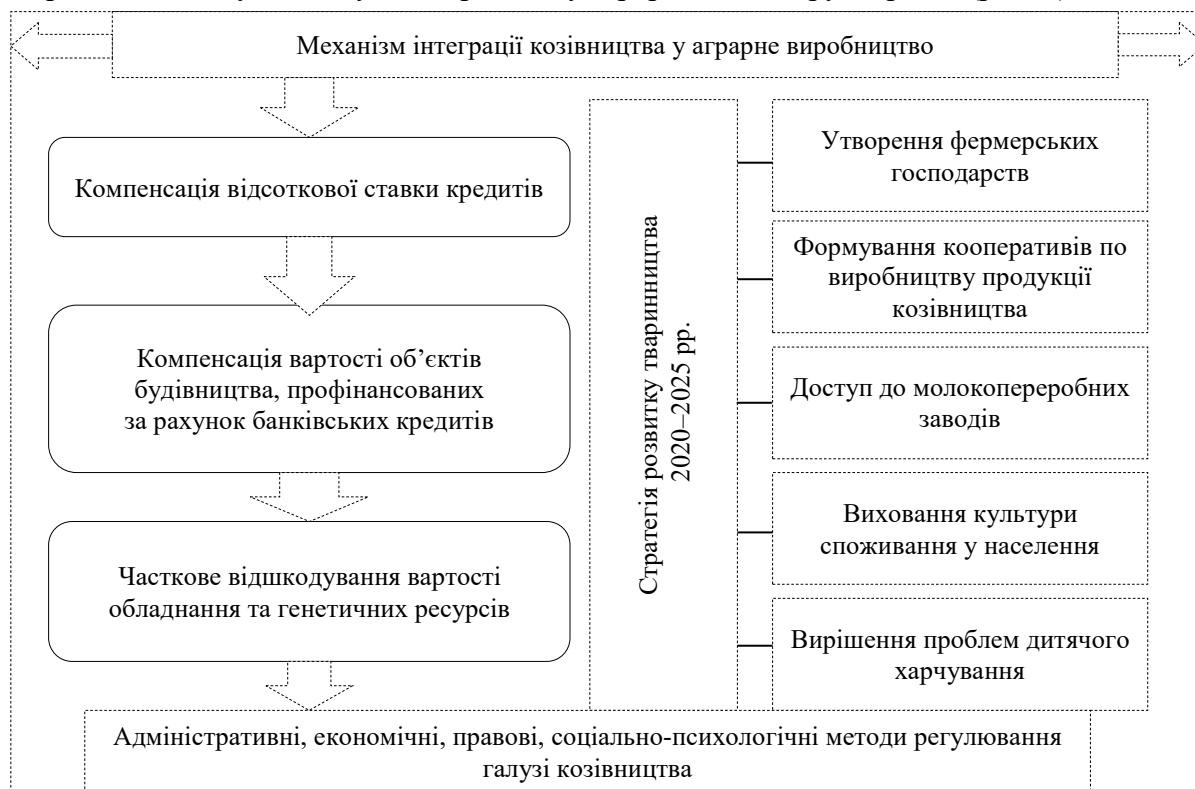

Рис. 2. Регулювання основних шляхів інтеграції козівництва в аграрне виробництво України

Джерело: розроблено автором.

Встановлено, що інтеграція козівництва в аграрне виробництво як інноваційної та перспективної галузі тваринництва є складовими політики продовольчої безпеки населення в розрізі вирішення проблем дитячого харчування та забезпечення молочною продукцією населення із лактозною недостатністю [3]. Регуляторними інструментами при цьому можуть виступати надання субсидій, дотацій, системи пільгового оподаткування, компенсації ставок кредитів, страхування ризиків, фінансові інтервенції та часткове відшкодування вартості обладнання та генетичних ресурсів за рахунок державної підтримки. При цьому одним із індикаторів розвитку національної економіки України є статистичний збір інформації. Саме статистичний класифікатор є підґрунтям для аналізу регулювання господарської діяльності за КВЕД–2010. Група «тваринництво» 01.4 включає клас «розведення овець та кіз» – 01.45, яка узагальнює види економічної діяльності вирощування та розведення овець і кіз, одержування сирого молока овець та кіз, одержування вовни овець та кіз.

Таким чином, окремі напрями тваринництва узагальнено та представлено комплексно. Внаслідок цього відсутня можливість для поглибленого вивчення функціонування та розвитку цих напрямів відокремлено один від одного в розрізі розрахунку індексів фізичного обсягу продукції реалізованої підприємствами та господарствами населення, індексів цін реалізованої продукції, середніх цін виробників, та інших важливих економічних показників. Успішне регулювання діяльністю інтегрованих у аграрне виробництво об'єктів козівництва, може бути реалізоване за умови здійснення фактичного прос-

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

тежування статистичних індикаторів функціонування галузі. За таких умов, принциповим є виокремлення козівництва в окремий вид економічної діяльності, що дозволить синхронізувати інструмент статистики державного регулювання економіки відповідно до сучасних потреб аграрного виробництва України.

Висновки і пропозиції. Підводячи підсумки необхідно відзначити, що адаптація регуляторного інструментарію збору статистичної інформації у бік локальної галузевої економічної оцінки розвитку всіх напрямів тваринництва змістить акценти державної регуляторної політики в бік тих галузей, що показують найвищі показники перспективного розвитку, а до таких у сучасних умовах можна віднести козівництво. Якісні та кількісні зміни розвитку галузі тваринництва в кожному досліджуваному періоді віддзеркалюють результат ринкових перетворень та впливу глобалізації на якість підходів державного регулювання. Вважаємо, що інтеграція козівництва в аграрне виробництво є економічно виправданим регуляторним засобом підвищення загальної рентабельності галузі через насичення ринку вітчизняними безлактозними продуктами, які є конкурентоспроможними до імпортованих аналогів за рахунок високої якості та цінової доступності.

Список використаних джерел

1. Вдовенко Н. М. Методологічне забезпечення державного регулювання аграрного сектору. *Економіка та управління АПК*. 2013. Вип. 10 (102). С. 99–103.
2. Вдовенко Н. М. Нормативно-правове забезпечення державного регулювання аграрного сектору. *Механізм регулювання економіки*. 2014. № 4 (66). С. 100–110.
3. Грищенко Н. П., Марченко І. О. Розвиток галузі козівництва України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*. 2016. Вип. 236. С. 23–30.
4. Кваша С. М., Пугачов М. І., Духницький Б. В., Кривенко Н. В., Грибнюк О. М. Формування глобального і регіонального ринків сільськогосподарської сировини та продовольства: монографія / за ред. Ю. О. Лупенко, М. І. Пугачова. Київ: ННЦ ІАЕ, 2015. 320 с.
5. Марченко І. О. Розвиток козівництва, як екологічнобезпечної складової в аграрному секторі національної економіки. *Сучасний стан і перспективи розвитку аграрного сектору України: Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція молодих учених, м. Дніпро, 19–20 жовтня 2016 року: тези доповіді*. Дніпро, 2016. С. 141–144.
6. Новак І. М. Тенденції розвитку світового ринку молока та досвід міжнародної торгівлі на зовнішніх ринках вітчизняних виробників молочної продукції. *Інноваційна економіка: Всеукраїнський науково-виробничий журнал*. 2012. № 10. С. 98–102. URL: <http://archive.nbu.gov.ua>.
7. Шкоропад Л. П. Аналіз виробництва козиного молока в Україні. *Збірник наукових праць УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого*. 2014. Вип. 18 (32). С. 327–334.
8. Шпичак О. М. Економіко-організаційні неузгодженості взаємовідносин у продуктових ланцюгах в умовах інфляційно-девальваційних процесів: напрями врегулювання. *Економіка АПК*. 2015. № 6. С. 85–95.
9. Daskiran I., Ayhan V. National Sheep and Goat Breeding Program and Breeder Associations' Collaboration Systems of Turkey. URL: <https://www.icar.org>.
10. Vdovenko N. M. Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. *Economic Annals-XXI*. 2015. № 5–6. С. 53–56.
11. Vdovenko N. M., Hryshchenko N. P., Marchenko I. O. Methodological component of forming the market of goat products in Ukraine. *Науковий Вісник Полісся*. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 198–201.
12. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. № 3 (3). Vol. 3. С. 68–80.
13. Vdovenko N. M., Nakonechna K. V., Samsonova V. V. Mechanisms and tools of supply regulation in agricultural sector of economy. *Науковий вісник Полісся*. 2017. № 3 (11). Ч. 1. С. 165–169.

References

1. Vdovenko, N. M. (2013). Metodolohichne zabezpechennya derzhavnoho rehulyuvannya ahrarnoho sektoru [Methodological support of state regulation of agrarian sector]. *Ekonomika ta upravlinnya APK – AIC economy and management*, 10 (102), 99–103 [in Ukrainian].

ГАЛУЗЕВИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

2. Vdovenko, N. M. (2014). Normatyvno-pravove zabezpechennya derzhavnoho rehulyuvannya aharnoho sektoru [Legal and regulatory support for state regulation of the agricultural sector]. *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky – The mechanism of regulation of the economy*, 4 (66), 100–110 [in Ukrainian].

3. Hryshchenko, N. P., Marchenko, I. O. (2016). Rozvytok haluzi kozivnytstva Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Development of the Ukrainian goat industry in the context of European integration]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrainy. Seriya: Tekhnolohiia vyrobnytstva i pererobky produktiv tvarynnytstva – Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Technology of production and processing of livestock products*, 236, 23–30 [in Ukrainian].

4. Kvasha, S. M., Puhachov, M. I. (Ed.), Dukhnytskyi, B. V., Kryvenko, N. V., Hrybyniuk, O. M., Lupenko, Yu. O. (Ed.). (2015). *Formuvannya hlobalnoho i rehionalnoho rynkiv silskohospodarskoi syrovyny ta prodovolstva – The formation of global and regional markets for agricultural raw materials and food*. Kyiv: NNTs IAE [in Ukrainian].

5. Marchenko, I. O. (2016). Rozvytok kozivnytstva, yak ekolohobezpechnoi skladovoi v aharnomu sektori natsionalnoi ekonomiky [The development of goat farming as an environmentally friendly component in the agricultural sector of the national economy]. Proceeding from *Suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku aharnoho sektoru Ukrainy: Vseukrainska naukovo-praktychna internet-konferentsiia molodykh uchenykh – The current state and prospects of development of the agrarian sector of Ukraine: All-Ukrainian scientific and practical Internet conference of young scientists* (Dnipro, October 19–20, 2016, pp. 141–144). Dnipro [in Ukrainian].

6. Novak, I. M. (2012). Tendentsii rozvytku svitovoho rynku moloka ta dosvid mizhnarodnoi torhivli na zovnishnikh rynkakh vitchyznianskykh vyrobnykiv molochnoi produktiv [Trends in the development of the world milk market and the experience of international trade in foreign markets of domestic dairy producers]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, 10, 98–102. Retrieved from <http://archive.nbuv.gov.ua>.

7. Shkoropad, L. P. (2014). Analiz vyrobnytstva kozynoho moloka v Ukraini [Analysis of goat milk production in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats UkrNDIPVT im. L. Pohoriloho – Collection of scientific works of UkrNDIPVT them. L. Pogorely*, 18 (32), 327–334 [in Ukrainian].

8. Shpychak, O. M. (2015). Ekonomiko-orhanizatsiini neuzghodzhnosti vzaiemovidnosyn u produktovykh lantsiuhakh v umovakh inflatsiino-devalvatsiinykh protsesiv: napriamy vrehuliuвання [Economic and organizational mismatches of relations in product chains in the conditions of inflation-devaluation processes: directions of regulation]. *Ekonomika APK – APK economy*, 6, 85–95 [in Ukrainian].

9. Daskiran, I., Ayhan, V. (n.d.). National Sheep and Goat Breeding Program and Breeder Associations' Collaboration Systems of Turkey. Retrieved from <https://www.icar.org>.

10. Vdovenko N. M. (2015). Mechanisms of regulatory policy application in agriculture. *Economic Annals-XXI*, 5–6, 53–56 [in English].

11. Vdovenko, N. M., Hryshchenko, N. P., Marchenko, I. O. (2017). Methodological component of forming the market of goat products in Ukraine. *Naukovyi Visnyk Polissia – Scientific bulletin of Polissia*, 1 (9) (2), 198–201 [in English].

12. Vdovenko N. M., Korobova N. M. (2015). Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*, 3 (3) (3), 68–80 [in English].

13. Vdovenko, N. M., Nakonechna, K. V., Samsonova, V. V. (2017). Mechanisms and tools of supply regulation in agricultural sector of economy. *Naukovyi Visnyk Polissia – Scientific bulletin of Polissia*, 3 (11) (1), 165–169 [in English].

Марченко Ірина Олександрівна – аспірант, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

Марченко Ирина Александровна – аспірант, Чернігівський національний технологічний університет (вул. Шевченка, 95, г. Чернігів, 14035, Україна).

Marchenko Iryna – PhD student, Chernihiv National University of Technology (95 Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: nata0409@gmail.com